

RÈN LUYỆN KỸ THUẬT THANH NHẠC TRONG DẠY HỌC HÁT CA KHÚC MANG TÍNH VUI, HOẠT CHO SINH VIÊN GIỌNG NỮ CAO

Vũ Thị Tươi
Trường Đại học Sư phạm Nghệ thuật Trung ương
Email: vuhongtuoi1991@gmail.com

/Ngày nhận bài: 05/4/2025

/Ngày nhận bài sửa sau phản biện: 12/04/2025

/Ngày chấp nhận đăng: 18/04/2025

TÓM TẮT

Học thanh nhạc chính là học về nghệ thuật ca hát. Để trở thành một người hát tốt, người học cần được cung cấp, hướng dẫn rèn luyện, vận dụng các kỹ thuật hát một cách bài bản từ đó hình thành các kỹ năng hát, kỹ năng thể hiện tác phẩm thanh nhạc nói chung, ca khúc mang tính vui, hoạt nói riêng giúp phát huy sở trường của mỗi giọng hát, trong đó có giọng nữ cao. Do đó, việc nghiên cứu, vận dụng linh hoạt những kỹ thuật hát trong dạy học hát ca khúc mang tính vui, hoạt là việc làm cần thiết trong rèn luyện và phát triển giọng hát.

Từ khóa: Âm nhạc, ca khúc mang tính vui, đào tạo, thanh nhạc

TRAINING VOCAL TECHNIQUES IN SINGING TEACHING FUN AND ACTIVE SONGS FOR SOPPER VOICE STUDENTS

ABSTRACT

Learning vocal music is learning the art of singing. To become a good singer, learners need to be provided, guided, practiced, and applied singing techniques systematically, thereby forming singing skills, skills to perform vocal works in general, and songs with a fun, lively nature in particular, helping to promote the strengths of each voice, including the soprano voice. Therefore, researching and flexibly applying singing techniques in teaching singing songs with a fun, lively nature is necessary in training and developing the voice.

Keywords: Music, fun and active songs, training, vocal music

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Tại các cơ sở đào tạo nghệ thuật hiện nay, sinh viên giọng nữ cao được học tập nhiều tác phẩm thanh nhạc phong phú, đa dạng như: các tác phẩm thính phòng cổ điển nước ngoài, dân ca nước ngoài, dân ca Việt Nam, ca khúc Việt Nam, ca khúc nghệ thuật Việt Nam... Trong đó, ca khúc Việt Nam là một nội dung quan trọng trong chương trình học. Ca khúc Việt Nam bao gồm nhiều thể loại: trữ tình, ngợi ca, hành khúc, hát ru, vui, hoạt.

Mỗi thể loại đều có những đặc điểm và vai trò riêng trong dạy học hát cho giọng nữ cao. Có thể nói, hầu hết các ca khúc vui, hoạt vừa mang bản sắc dân tộc, tính thời đại, phù hợp với thị hiếu âm nhạc của quần chúng nhân dân, vừa đạt được những hiệu quả tốt trong việc thể hiện những yếu tố mang tính kỹ thuật, nghệ thuật. Đồng thời, học tập ca khúc mang tính vui, hoạt góp phần giáo dục các thế hệ sinh viên thêm hiểu về lịch sử dân tộc, đạo đức, tư tưởng, giá trị cao đẹp qua từng ca khúc. Tuy nhiên, trên thực tế một số sinh viên giọng nữ cao chưa phát huy được đúng khả năng của mình, chẳng hạn như các em chưa đạt được một số

vấn đề của kỹ thuật thanh nhạc cũng như khả năng xử lý sắc thái, tình cảm ca khúc vui, hoạt; việc lựa chọn và thể hiện đúng kỹ thuật hát đối với những ca khúc vui, hoạt đôi khi còn nhầm lẫn, lúng túng và chưa rõ ràng. Do đó, sinh viên giọng nữ cao chưa thể hiện đúng được tính chất, sắc thái và tình cảm của ca khúc.

Xuất phát từ thực trạng đó, bài viết đề xuất biện pháp rèn luyện kỹ thuật hát giúp sinh viên giọng nữ cao thể hiện tốt ca khúc mang tính vui, hoạt, góp phần nâng cao chất lượng và hiệu quả trong giảng dạy thanh nhạc cho sinh viên trong giai đoạn hiện nay.

2. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

Nhóm phương pháp nghiên cứu lý thuyết: *Phương pháp phân tích, tổng hợp* nhằm để phân tích, tổng hợp các tài liệu nghiên cứu lý luận và tư liệu thực tế. Qua đó, bài viết đề xuất các biện pháp rèn luyện kỹ thuật thanh nhạc phù hợp cho sinh viên giọng nữ cao thể hiện ca khúc mang tính vui, hoạt. Phương pháp so sánh dùng để so sánh biện pháp rèn luyện các kỹ thuật thanh nhạc trong dạy học hát ca khúc mang tính vui, hoạt.

Nhóm phương pháp nghiên cứu thực tiễn: Tác giả tiếp thu, kế thừa những cơ sở lý luận và kinh nghiệm của các nhà nghiên cứu, nhà sư phạm, các nghệ sĩ biểu diễn trong lĩnh vực giảng dạy thanh nhạc thông qua nghiên cứu, phân tích, tổng hợp tài liệu. Phương pháp quan sát sư phạm để quan sát quá trình dạy, học của giảng viên và sinh viên giọng nữ cao, từ đó nhận định được những thuận lợi và khó khăn trong dạy học hát ca khúc mang tính vui, hoạt cho giọng nữ cao.

3. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

3.1. Cơ sở lý luận về dạy học hát ca khúc mang tính vui, hoạt cho giọng nữ cao

3.1.1. Khái niệm ca khúc và ca khúc mang tính vui, hoạt
Ca khúc là khái niệm có nhiều định nghĩa, cách nhìn nhận khác nhau trên từng phương diện, ca khúc được chia thành nhiều loại khác nhau, mỗi loại mang những đặc trưng chung nhất định, có sự ảnh hưởng của những yếu tố diễn tả âm nhạc. Có những ca khúc giai điệu dàn trải, mềm mại với tính chất nhẹ nhàng, êm dịu. Có những ca khúc mang khí thế mạnh mẽ, hào hùng. Lại có những ca khúc vui nhộn, linh hoạt... Trong đó, ca khúc mang tính vui, hoạt có thể kể tên những ca khúc như: *Cô gái vót chông* (Nhạc: Hoàng Hiệp, Lời: phỏng thơ Môlôyclavi), *Nổi lửa lên em* (Nhạc: Huy Du, Thơ: Giang Lam, Huy Du), *Chào anh giải phóng quân, chào mùa xuân đại thắng* (Hoàng Văn), *Cánh chim báo tin vui* (Đàm Thanh), *Xuân chiến khu* (Hoàng Văn), *Mùa xuân trên thành phố Hồ Chí Minh* (Xuân Hồng), *Những cánh chim Hồng Gấm* (Phạm Tuyên), *Chiếc khăn Piêu* (Doãn Nho), *Tiếng đàn Ta Lư* (Huy Thục), *Rừng xanh vang tiếng Ta Lư* (Phương Nam), *Tháng ba Tây Nguyên* (Nhạc: Văn Thắng, Lời thơ: Thân Như Thơ), *Người Châu Yên em bắn máy bay* (Trọng Loan), *Những cô gái quan họ* (Phó Đức Phương), *Em chọn lối này* (An Thuyên), *Đường tôi đi dài theo đất nước* (Vũ Trọng Hối), *Cô gái mở đường* (Xuân Giao), *Tàu anh qua núi* (Phan Lạc Hoa)... Có thể thấy, ở những ca khúc vui, hoạt, giai điệu thường có tính chất vui vẻ, rộn ràng, tốc độ (nhịp độ) nhanh, thể hiện sự sôi động, nhộn nhịp bằng âm thanh gọn, linh hoạt, sắc. Đặc điểm nổi bật của các ca khúc vui, hoạt là sự ổn định của tiết tấu âm nhạc, sự lặp lại nhiều lần cùng một âm hình tiết tấu để thể hiện đúng tính chất vui, hoạt của ca khúc.

3.1.2. Giọng nữ cao

Trong thanh nhạc, giọng hát được chia thành hai loại: loại thứ nhất là giọng nam, loại thứ hai là giọng nữ, trong giọng nữ, giọng nữ cao hay còn gọi là giọng soprano được tác giả Clifton Ware nhận định, giọng soprano là: “bè nữ cao nhất và là bè cao nhất trong hợp xướng...”. Từ điển The New Grove đưa ra khái niệm về giọng soprano như sau: "Soprano là giọng nữ cao nhất với âm vực từ nốt Đô ở quãng tám một đến nốt la quãng tám hai, có thể mở rộng âm vực ở cả

hai đầu, âm khu trầm và âm khu cao, đặt biệt là khi được viết cho solo... Từ *soprano* được xây dựng trên từ gốc là “*sopra*” hay “*sovra*” (nghĩa là “ở trên”).

Giọng nữ cao có âm vực phổ biến trong khoảng từ c1 đến c3. Theo nghiên cứu của nhà sư phạm Hồ Mộ La, thông thường âm vực của giọng nữ cao từ c1 đến c3 nhưng “ngày nay khá nhiều ca sĩ có thể hát từ c1 đến f3 hoặc g3, đó là loại giọng nữ cao màu sắc (soprano-colorature). Cuốn *Phương pháp sư phạm thanh nhạc* của tác giả Nguyễn Trung Kiên viết: “Giọng nữ cao (soprano) là giọng hát cao nhất trong các loại giọng”. Giọng nữ cao chia ra làm ba loại: nữ cao kịch tính, nữ cao trữ tình, nữ cao màu sắc. “Giọng nữ cao kịch tính vang khỏe trên toàn bộ âm vực, ở phần thấp âm sắc hơi giống nữ trung. Giọng nữ cao trữ tình có âm sắc mềm mại, uyển chuyển... Giọng nữ cao màu sắc (*coloratura*) rất nhẹ nhàng, linh hoạt, âm sắc trong sáng, có khả năng hát tốt những âm nảy ở âm khu cao...”. Như vậy, dựa vào màu sắc, âm khu và âm vực của giọng hát để có thể phân chia giọng nữ cao (soprano) thành các loại giọng khác nhau. Trong đào tạo thanh nhạc, việc hiểu và phân biệt từng loại giọng là việc làm quan trọng trong phát triển giọng hát.

3.1.3. Kỹ thuật hát trong dạy học hát ca khúc vui, hoạt cho giọng nữ cao

Trong nghệ thuật ca hát nói chung và học hát ca khúc mang tính vui, hoạt nói riêng, kỹ thuật thanh nhạc được coi là nền tảng cho sự sáng tạo để người hát biểu đạt một cách hiệu quả nhất những tâm tư, tình cảm và khát vọng trong từng ca khúc. Theo tác giả Nguyễn Trung Kiên: “Kỹ thuật thanh nhạc bao gồm kỹ thuật phát triển giọng hát (hơi thở, âm khu, âm vực, âm sắc), các kỹ thuật hát (hát liền giọng, hát âm nảy, hát chạy nhanh, nhiều nốt, hát từ nhỏ tới ro, từ to tới nhỏ, hát rung láy)”. Như vậy, để phát triển giọng hát tốt, cần rèn luyện các kỹ thuật hát một cách bài bản, nghiêm túc và có tính thường xuyên.

Ca khúc Việt Nam nói chung, ca khúc mang tính vui, hoạt nói riêng, các tác giả thường sử dụng nhiều kỹ thuật hát để thể hiện rõ tính chất âm nhạc của từng tác phẩm như: kỹ thuật hát nhấn, hát nảy giọng, hát luyến, hát láy hay sự đan xen, kết hợp của nhiều kỹ thuật hát, thể hiện tốt những nốt lên cao thì việc đòi hỏi một giọng hát có tính linh hoạt cao là điều dễ hiểu. Trong nhiều trường hợp, tác giả của các ca khúc Việt Nam thường sử dụng những đoạn cao trào để thể hiện ý tưởng sáng tạo nghệ thuật, giúp ca sĩ phô diễn được kỹ thuật thanh nhạc điêu luyện của mình, tạo ấn tượng sâu sắc tới người thưởng thức. Giọng nữ cao là loại giọng khá phổ biến của nữ giới, được nhận biết qua âm sắc, âm vực của giọng hát. Giọng nữ cao có âm vực rộng hơn các loại giọng khác nên việc diễn xướng ở âm khu cao sẽ thuận lợi hơn các loại giọng hát khác. Giọng nữ cao là loại giọng chiếm ưu thế và

được khai thác nhiều bởi có thể dễ dàng thể hiện những nốt cao nhất khi hát solo hay khi hát chung với các loại giọng khác. Do đó, việc nắm vững đặc điểm của từng loại giọng hát là vấn đề quan trọng giúp xác định, phân loại giọng hát được chính xác và hiệu quả trong quá trình dạy học thanh nhạc.

Dưới đây, tác giả xin đưa ra biện pháp rèn luyện một số kỹ thuật hát đặc trưng trong các ca khúc mang tính vui, hoạt như: Kỹ thuật hát nhấn tiếng (*marcato*), kỹ thuật hát âm nảy (*staccato*), kỹ thuật hát lướt nhanh (*passage*), kỹ thuật hát luyện với phong cách linh hoạt, âm thanh sáng, gọn.

3.2. Biện pháp rèn luyện một số kỹ thuật hát trong dạy học hát ca khúc mang tính vui, hoạt cho giọng nữ cao

3.2.1. Rèn luyện kỹ thuật hát nhấn (*marcato*)

Để hát tốt các ca khúc Việt Nam mang tính vui, hoạt thì việc rèn luyện kỹ thuật hát nhấn được coi là việc làm cần thiết và mang tính liên tục bởi kỹ thuật này khá phổ biến trong các ca khúc vui, hoạt. Khi hát kỹ thuật *marcato*, người hát cần chủ động lấy hơi và điều tiết hơi thở, hàm ếch nhắc cao mềm mại, hàm dưới buông lỏng, bật âm mạnh, bám âm thanh ở đầu môi, các âm được nhấn một cách rõ ràng và chắc chắn để tạo ra những âm thanh sắc nét, gọn gàng.

Kỹ thuật *marcato* cần hát nhấn tiếng, nếu như kỹ thuật hát âm nảy (*staccato*) hát ngắt nhanh thì kỹ thuật hát *marcato* không ngắt âm thanh nhanh mà nhấn mạnh, rõ ràng vào từng nốt nhạc. Kỹ thuật hát *marcato* rất phù hợp cho việc khởi động giọng hát, do đó, khi luyện thanh người dạy nên cho người học rèn luyện kỹ thuật hát *marcato* để mở giọng trước rồi mới rèn luyện tới các kỹ thuật hát âm nảy hay hát lướt nhanh.

Trong những ca khúc Việt Nam mang tính vui, hoạt có khá nhiều đoạn sử dụng kỹ thuật hát nhấn âm thanh để thể hiện. Đó có thể là một đoạn, một câu hoặc cũng có thể là một vài nốt nhạc trong một câu hát nhằm tạo dựng ý đồ sáng tạo của người nhạc sĩ sáng tác do vậy, người hát cần có sự nghiên cứu và tinh tế trong việc thể hiện. Một số ca khúc Việt Nam mang tính chất vui, hoạt sử dụng kỹ thuật hát nhấn có thể kể tên như: *Cô gái vót chông* (Nhạc: Hoàng Hiệp, Lời: phong thơ Mồlôyclavi), *Nổi lửa lên em* (Nhạc: Huy Du, Thơ: Giang Lam, Huy Du), *Chào anh giải phóng quân, chào mùa xuân đại thắng* (Hoàng Văn), *Cánh chim báo tin vui* (Đàm Thanh), *Mùa xuân trên thành phố Hồ Chí Minh* (Xuân Hồng), *Chiếc khăn Piêu* (Doãn Nho), *Tiếng đàn Ta Lư* (Huy Thục), *Rừng xanh vang tiếng Ta Lư* (Phương Nam), *Tháng ba Tây Nguyên* (Nhạc: Văn Thắng, Lời thơ: Thân Như Thơ), *Người Châu Yên em bắn máy bay* (Trọng Loan)...

VD1: *Chiếc Khăn Piêu* (Doãn Nho)

CHIẾC KHĂN PIÊU

(Trích)

Sáng tác: Doãn Nho

Hơi nhanh, dí dỏm

Ca khúc *Chiếc Khăn Piêu* là một trong những sáng tác của nhạc sĩ Doãn Nho. Đây là ca khúc vui, hoạt được viết ở nhịp 2/4. Giai điệu bài hát được tiến hành chủ yếu là các nốt ở âm khu cao, thuận lợi với giọng nữ cao. Bài được viết ở nhịp độ hơi nhanh, tính chất tươi vui, dí dỏm. Để trình diễn tốt ca khúc này, người hát cần vận dụng linh hoạt các kỹ thuật hát, trong đó kỹ thuật hát *marcato* được sử dụng chủ yếu. Với câu hát trên, khi hát cần nhấn vào đầu phách, nhấn vào từng câu hát một cách dứt khoát, rõ ràng trên một hơi thở. Khi hát nhấn âm thanh, hàm dưới buông lỏng, nhắc cao hàm ếch mềm, hơi thở giữ chắc ở bụng, không chế hơi ở thắt lưng, bật âm thanh ở đầu môi và nhấn âm với một lực vừa phải để âm thanh được nét, linh hoạt, gọn. Âm thanh phát ra không ngắt nhanh như kỹ thuật hát *staccato*, tuy vậy cũng không liền mạch như kỹ thuật hát *legato*. Việc sử dụng kỹ thuật hát nhấn trong câu hát này của nhạc sĩ Doãn Nho giúp thể hiện đúng tính chất âm nhạc tươi vui, trẻ trung và dí dỏm.

3.2.2. Rèn luyện kỹ thuật hát âm nảy (*staccato*)

Kỹ thuật hát âm nảy là một trong những kỹ thuật của các giọng hát, nhất là đối với giọng nữ cao. Kỹ thuật hát âm nảy có nhiều tác dụng tốt cho việc phát triển giọng hát, giúp cho thanh đới và những bộ phận truyền âm thanh dần trở nên linh hoạt, đồng thời sửa những cô tật trong giọng hát như: tật hát sâu, tời, gằn ở cổ trong giọng hát.

Khi hát kỹ thuật hát âm nảy, người hát cần chú ý: khẩu hình khi hát như cười, môi trên hơi nhếch lên để hở hàm răng trên, hàm dưới buông lỏng, không chụm môi lại, khi hát càng lên cao khẩu hình càng mở rộng. Hơi thở cần hoạt động tích cực, nén sâu, đẩy hơi nhẹ nhàng, không nên bật hơi ra theo từng nốt nhạc mà cần giữ bụng mềm mại, ổn định. Vị trí âm thanh nong ra chân răng hàm trên để tạo ra âm thanh nhẹ nhàng, linh hoạt và rõ ràng từng âm một.

Trong các ca khúc nói chung và ca khúc mang tính vui, hoạt nói riêng, kỹ thuật hát âm nảy sử dụng để thể hiện những tình cảm, cảm xúc rộn ràng, vui tươi, mô phỏng tiếng chim hót, tiếng cười, sự náo nhiệt, sôi động như: *Cô gái vót chông* (Nhạc: Hoàng Hiệp, Lời:

GIÁO DỤC - EDUCATION

phòng thơ Môlôyclavi), *Cánh chim báo tin vui* (Đàm Thanh), *Xuân chiến khu* (Hoàng Vân), *Chào anh giải phóng quân, chào mùa xuân đại thắng* (Hoàng Vân), *Người Châu Yên em bắn máy bay* (Trọng Loan), *Nói lửa lên em* (Nhạc: Huy Du, Thơ: Giang Lam, Huy Du)...

VD2: *Người Châu Yên em bắn máy bay* (Trọng Loan)

NGƯỜI CHÂU YÊN EM BẮN MÁY BAY
(Trích)

Nhạc và lời: Trọng Loan

Ca khúc *Người Châu Yên em bắn máy bay* (Trọng Loan) thuộc ca khúc vui, hoạt được viết ở nhịp độ hơi nhanh; tính chất tươi vui; giai điệu có nhiều nốt ở âm khu cao, rất thích hợp cho giọng nữ cao. Trong câu hát trên, giai điệu có nhiều nốt hoa mỹ, kết hợp với kỹ thuật hát nảy tiếng đưa người nghe tới khung cảnh núi rừng với tiếng suối hoà cùng tinh thần vui tươi, lạc quan trong công cuộc chiến đấu, bảo vệ đất nước. Câu hát có sự thay đổi số chỉ nhịp, lời ca chủ yếu là những âm đóng như (i, n, ng, y) không thuận lợi cho âm thanh. Để vận dụng tốt kỹ thuật hát staccato ở câu hát này, người hát cần chú ý buông lỏng hàm dưới, môi trên hơi nhếch lên để hở hàm răng trên như khi cười, giữ hơi thở sâu, nốt đầu tiên (d2) đặt vị trí âm thanh nông gần ra đầu môi trên, điều tiết hơi thở đều đặn để tạo ra âm nhanh nhẹ nhàng, rõ ràng, gọn và linh hoạt. Đồng thời, khi hát cần chú ý đóng nhanh những vần đóng sớm, vận dụng cách phát âm, nhả chữ chuẩn xác.

3.2.3. Rèn luyện kỹ thuật hát lướt nhanh (passage)

Trong cuốn *Phương pháp sư phạm thanh nhạc*, tác giả Nguyễn Trung Kiên có viết: “Hát lướt nhanh là cách hát những giai điệu một cách linh hoạt, rõ ràng, gọn gàng, tốc độ nhanh”. Theo tác giả Ngô Thị Nam viết trong cuốn *Hát*: “Hát nhanh là cách hát những giai điệu có nhiều nốt (hoặc dấu lặng) với trường độ ngắn, hoặc những bài hát có nhịp độ, tốc độ nhanh”. Kỹ thuật hát lướt nhanh là một trong những kỹ thuật hát rất quan trọng trong rèn luyện giọng hát, đặc biệt rất thuận lợi cho giọng nữ cao để phát triển giọng hát. Bởi, những giọng cao nhẹ nhàng dễ biểu hiện được những yêu cầu kỹ thuật linh hoạt, trong sáng, vui tươi của những bài hát phù hợp với giọng hát này.

Kỹ thuật hát lướt nhanh trong những bài hát mang tính chất vui, hoạt được tác giả Nguyễn Trung Kiên đề cập trong cuốn *Phương pháp sư phạm thanh nhạc* như sau: “Những bài hát thể hiện tình cảm tươi vui, rộn ràng thường được viết ở tốc độ nhanh, linh hoạt... Muốn biểu hiện tốt những bài đó, phải biết cách hát nhanh, nếu không âm thanh sẽ nặng nề, không linh hoạt, không rõ, nhịp điệu không dứt

khóat, không đúng với tốc độ quy định của bài hát”. Luyện tập kỹ thuật hát lướt nhanh cần có kế hoạch, phương pháp tập luyện bài bản, thường xuyên và có sự lâu dài, tập chủ yếu bằng những bài tập mẫu âm. Những bài tập mẫu âm luyện hát nhanh từ dễ tới khó, từ ít nốt đến nhiều nốt, tốc độ cân tăng dần từ vừa phải đến nhanh. Rèn luyện kỹ thuật hát nhanh cần chú ý: Nếu như ở kỹ thuật hát liền giọng, người hát cần hít hơi chủ yếu bằng mũi, trong kỹ thuật hát nhanh cần hít hơi bằng mũi và một phần qua miệng, hơi thở cần hít nhanh và sâu, hít hơi chậm sẽ ảnh hưởng tới tốc độ câu hát, chưa thể hiện đúng tính chất âm nhạc trong bài hát. Không nên lấy nhiều hơi mà nên lấy đủ lượng hơi để hát được một câu hát, cần ngắt hơi chính xác theo quy định, có thể ngắt hơi sau từng âm có dấu lặng để hơi thở được hít vào một cách tự nhiên. Để câu hát được linh hoạt, trôi chảy cần hát nhấn vào phách có trọng âm, ở các phách nhẹ cần hát nhỏ hơn, hát lướt. Đồng thời, luôn hát chính xác cao độ, hát rõ ràng các nốt dù ở tốc độ nhanh. Khi hát hàm dưới buông lỏng, vị trí âm thanh nông và cao để đạt được âm thanh vang, sáng, rõ lời và linh hoạt.

Những ca khúc mang tính vui, hoạt vận dụng kỹ thuật hát nhanh có thể kể đến như: *Cô gái vót chông* (Nhạc: Hoàng Hiệp, Lời: phòng thơ Môlôyclavi), *Nói lửa lên em* (Nhạc: Huy Du, Thơ: Giang Lam, Huy Du), *Chào anh giải phóng quân, chào mùa xuân đại thắng* (Hoàng Vân), *Bến cảng quê hương tôi* (Hò Bắc), *Cánh chim báo tin vui* (Đàm Thanh), *Xuân chiến khu* (Hoàng Vân), *Mùa xuân trên thành phố Hồ Chí Minh* (Xuân Hồng), *Rừng xanh vang tiếng Ta Lư* (Phương Nam), *Tháng ba Tây Nguyên* (Nhạc: Văn Thắng, Lời thơ: Thân Như Thơ), *Tiếng đàn Ta Lư* (Huy Thục) *Cô gái mở đường* (Xuân Giao), *Tàu anh qua núi* (Phan Lạc Hoa)...

VD3: *Tiếng đàn Ta Lư* (Huy Thục)

Tiếng đàn Ta Lư
(Trích)

Nhạc và lời: Huy Thục

Ca khúc *Tiếng đàn Ta Lư* (Huy Thục) - một ca khúc mang âm hưởng dân ca được nhiều thế hệ khán giả biết tới bởi sự kết hợp của nhịp điệu nhanh và lời ca đầy chất thơ diễn tả khí thế tiên công và niềm tin chiến thắng trong cuộc kháng chiến bảo vệ đất nước. Ca khúc thuộc thể loại vui, hoạt, rất phù hợp với giọng nữ cao. Khi hát kỹ thuật hát nhanh ở câu hát trên, người hát cần buông lỏng hàm dưới, môi trên nhếch lên, nhắc cao hàm ếch mềm để tạo khoảng vang cho âm thanh bay bổng, khi hát những âm khu

cao khẩu hình mở rộng hơn. Hơi thở điều tiết liên tục, ổn định, vị trí âm thanh đặt cao để đạt được âm thanh nhẹ nhàng, gọn tiếng và linh hoạt.

3.2.4. Rèn luyện kỹ thuật hát luyện với phong cách linh hoạt, âm thanh sáng, gọn

Hát luyện là sự liên kết giai điệu với các bước đi liền bậc, nhảy quãng lên và xuống được nối tiếp với nhau trong một chữ, hay từ chữ này sang chữ khác giúp cho câu hát được mượt mà, uyển chuyển. Hát luyện cũng là kỹ thuật khá phổ biến trong các ca khúc Việt Nam, với những ca khúc mang tính vui, hoạt, kỹ thuật này giúp cho giai điệu của ca khúc thêm mềm mại, có sự thay đổi tính chất âm nhạc trong tác phẩm tạo nên tính đặc sắc, điểm nhấn của tác phẩm đó. Trong các ca khúc Việt Nam nói chung và ca khúc vui, hoạt viết cho giọng *soprano* nói riêng, có nhiều ca khúc xuất hiện nhiều luyện âm, các dạng luyện âm thường xuất hiện trong các ca khúc như: luyện liền bậc, luyện nhảy quãng lên, xuống, luyện chùm với khoảng cách của âm bắt đầu tới âm kết thúc có thể là quãng 2, quãng 3, quãng 4... Khi hát các luyện âm cần chú ý tới hoạt động của môi, răng, lưỡi để phát âm nhả chữ cho phù hợp, điều tiết hơi thở ổn định, kết hợp với hát liền hơi tạo cho âm thanh tròn vành, rõ chữ, vang, sáng và mềm mại.

Có thể thấy rất nhiều ca khúc Việt Nam mang tính vui, hoạt sử dụng kỹ thuật hát luyện, đó là những ca khúc như: *Cô gái vót chông* (Nhạc: Hoàng Hiệp, Lời: phỏng thơ Môlôyclavi), *Nổi lửa lên em* (Nhạc: Huy Du, Thơ: Giang Lam, Huy Du), *Chào anh giải phóng quân, chào mùa xuân đại thắng* (Hoàng Văn), *Cánh chim báo tin vui* (Đàm Thanh), *Xuân chiến khu* (Hoàng Văn), *Những cánh chim Hồng Gấm* (Phạm Tuyên), *Chiếc khăn Piêu* (Doãn Nho), *Tháng ba Tây Nguyên* (Nhạc: Văn Thắng, Lời thơ: Thân Như Thơ), *Người Châu Yên em bán máy bay* (Trọng Loan), *Những cô gái quan họ* (Phó Đức Phương), *Em chọn lối này* (An Thuyên), *Đường tôi đi dài theo đất nước* (Vũ Trọng Hối), *Tàu anh qua núi* (Phan Lạc Hoa)...

VD 4: *Em chọn lối này* (An Thuyên)

Em chọn lối này

(Trích)

Nhạc và lời: An Thuyên

Ca khúc *Em chọn lối này* (An Thuyên) thuộc thể loại ca khúc vui, hoạt, phù hợp với giọng nữ cao. Câu hát trên xuất hiện nhiều nốt luyến, nốt luyện lên, luyện xuống. Các nốt luyến, luyến trên giúp cho giai điệu trở nên mềm mại và tạo ấn tượng cho câu hát. Có thể thấy, có hai dạng luyến trong câu hát: Một là dạng luyến cơ bản với trường độ của nốt luyến bằng một nửa trường độ

của nốt chính; Dạng luyến thứ hai gồm hai, ba hoặc bốn nốt nhạc với cách hát nhẹ và lướt. Khi thể hiện người hát cần có hơi ổn định, đều đặn, vị trí âm thanh thông nhất, hát các nốt luyến nhẹ nhàng, nhả vào các nốt chính, hát các nốt luyến mềm mại, đều nốt, nhả vào đầu phách với một lực vừa phải tạo ra âm thanh linh hoạt, sáng, gọn.

4. KẾT LUẬN

Ca khúc Việt Nam, trong đó có ca khúc vui, hoạt được đông đảo khán giả yêu mến và đón nhận từ khi ra đời trong những năm 1930 và cho đến ngày nay thể loại ca khúc này vẫn không ngừng được yêu mến và trở thành nguồn tư liệu quý để đưa vào chương trình dạy học thanh nhạc tại các cơ sở đào tạo âm nhạc chuyên nghiệp. Việc rèn luyện các kỹ thuật hát thường gặp trong ca khúc vui, hoạt cho giọng nữ cao như: kỹ thuật hát nhấn (*marcato*), kỹ thuật hát âm nảy (*staccato*), kỹ thuật hát lướt nhanh (*passage*), kỹ thuật hát luyện với phong cách linh hoạt, âm thanh sáng, gọn góp phần rèn luyện kỹ thuật thanh nhạc hiệu quả, giúp giọng hát thêm linh hoạt, phát triển toàn diện giọng nữ cao, nâng cao kỹ năng trình diễn, giao tiếp âm nhạc đáp ứng nhu cầu phát triển trong giai đoạn mới.

Để việc học tập, rèn luyện các kỹ thuật hát đạt hiệu quả cao, người học cần có nhận thức đúng đắn về mục đích học tập; xây dựng kế hoạch học tập khoa học; tìm phương pháp luyện tập phù hợp với năng lực, điều kiện, hoàn cảnh và mục tiêu của bản thân; kiên trì tập hằng ngày. Từ đó, sẽ từng bước củng cố và hoàn thiện dần các kỹ thuật hát, tạo điều kiện thuận lợi để phát triển giọng hát.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Dương Anh. (2010). *"Ca khúc là gì?"*, Tạp chí Văn hoá Nghệ thuật. Hà Nội.
- Lan Hương (dịch). (1981). *Các thể loại âm nhạc*. Hà Nội: Nxb Văn hóa.
- Nguyễn Trung Kiên. (2001). *Phương pháp sư phạm thanh nhạc*. Hà Nội: Nxb Viện Âm nhạc.
- Hồ Mộ La. (2008). *Phương pháp dạy thanh nhạc*. Hà Nội: Nxb Từ điển Bách khoa.
- Ngô Thị Nam. (2004). *Hát*. Nxb Đại học Sư phạm Hà Nội.
- Nguyễn Thị Nhung. (1996). *Thể loại âm nhạc*. Hà Nội: Nxb Âm nhạc.
- Đào Trọng Từ, Đỗ Mạnh Thường, Đức Bằng. (1984). *Thuật ngữ và ký hiệu âm nhạc thường dùng*. Nxb Văn hoá.
- Stanley, S. (1995). *The New Grove Dictionary of Music and Musicians (Vol 17)*. Oxford University Press.
- Ware, Clifton. *Adventures in singing (3rd ed)*. MCGraw-Hill Higher Education.